

інноваційних педагогічних технологій. Исследованы особенности формирования профессиональной культуры будущего учителя начальных классов в учебном процессе высшего педагогического учебного заведения.

Ключевые слова: інформаційна діяльність учителя, інформаційна культура, інформаційне суспільство, інформаційні телекомунікаційні технології, професійна культура учителя початкових класів.

S. D. Iliash

INFORMATION CULTURE AS AN IMPORTANT COMPONENT OF PRIMARY SCHOOL TEACHER'S PROFESSIONAL CULTURE

This article deals with the basic conceptual teacher training at the present stage of the information society development related to teacher commitment to independent information activities, continuing education, computerization of educational process and implementation of innovative educational technologies. The peculiarities of the formation of the professional culture of the future primary school teacher in the educational process of higher educational institutions are researched. Informatization of society necessitates informatization of education, training skilled personnel for all areas and sectors of society. In the era of the information society the role of education is significant because of all the social institutions education are based on the socio-economic and spiritual development. At this stage in Ukraine there is the formation of a new system of education for entry into the European educational space. The teacher is not the primary source of students' knowledge. Children and adolescents have the opportunity to enrich their knowledge from different sources, such as television, videos, computer software, the Internet, various educational and scientific books, etc. Obviously, the informatization of education requires compliance in training teachers due to the present level of information society. So one of the goals of global informatization of education is to prepare teachers who possess a high level of information culture, to be ready to use information and telecommunication technologies in the educational process and management of education and actively participate in the process of educational informatization. Summarizing the above, we can conclude that in the information society the proportion of highly intellectual labor is particularly large and therefore the quality of teaching activities is crucial. The development of science, technology, manufacturing, computer industry puts stringent demands on the level of education. This, in turn, increases the demands on the modern teacher. Overcoming contradictions, eliminate deficiencies and imbalances in the preparation of educational personnel, designed to address immediate needs lengthening of the intellectual potential of society necessitate a reform of higher teacher education, information culture formation of teachers, ensuring their continuing education on the basis of information communication technologies.

Keywords: teacher's information activity, information culture, information society, information and telecommunication technologies, professional culture of a primary school teacher.

Подано до редакції 05.08.13

УДК: 378.371.132.372

С. М. Кондратюк, Н. М. Павлуценко

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ЗМІСТУ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено актуальні питання підготовки майбутніх учителів до впровадження нового змісту Державного стандарту початкової загальної освіти. Обґрунтовано необхідність введення спецкурсів: «Технологія викладання англійської мови у початковій школі», «Практичний курс англійської мови з методикою викладання у початковій школі», «Інформатика з методикою викладання у початковій школі», «Інноваційні методики викладання інформатики в початковій школі», «Основи інформаційної культури вчителя початкової школи».

Ключові слова: Державний стандарт початкової загальної освіти, підготовка майбутніх учителів початкової школи, спецкурс.

Постановка проблеми. Прийняття Україною положень Болонської декларації, розвиток ринку інтелектуальної праці, зростання вимог до рівня професійної компетентності випускників і якості освіти, які пред'являються до навчальних закладів різних рівнів, визначили пріоритетні напрямки розвитку вищої школи в нашій країні. Одним з орієнтирів стає онов-

лення змісту освіти. Серед стратегічних завдань його реформування є розробка державних стандартів і відповідне формування системи та обсягу знань, умінь, навичок творчої діяльності, інших якостей особистості на різних освітніх та кваліфікаційних рівнях. Іншими словами – вибраний курс на стандартизацію педагогічної освіти, початкової зокрема.

Так, результати навчальних досягнень учнів початкових класів зумовили необхідність оновити зміст Державного стандарту початкової загальної освіти та удосконалити Базовий навчальний план початкової загальної освіти. З цією метою Міністерство освіти і науки провело роботу по модернізації змісту початкової освіти. У процесі розроблення нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти ретельно вивчено зарубіжний досвід та враховано кращі традиції вітчизняної освіти.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 р. було затверджено новий Державний стандарт початкової загальної освіти (автори: Т. Байбара, Н. Бібік, М. Вашуленко, І. Гудзик, Л. Кочина, Н. Коваль, Я. Кодлюк, О. Савченко, О. Хорошковська, О. Прищепа та ін.) Цей Державний стандарт, розроблений відповідно до мети початкової школи та з урахуванням пізнавальних можливостей і потреб учнів початкових класів, визначає зміст початкової загальної освіти, який ґрунтується на загальнолюдських цінностях та принципах науковості, полікультурності, світського характеру освіти, системності, інтегративності, єдності навчання і виховання на засадах гуманізму, демократії, громадянської свідомості, взаємоповаги між націями і народами в інтересах людини, родини, суспільства, держави [1].

Формулювання цілей статті. Метою даної публікації є розкриття змісту професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до викладання таких нових предметів як іноземна мова та інформатика.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різним аспектам професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи присвятили свої дослідження І. Бех, О. Біда, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Л. Масол, М. Шкіль, О. Ярошенко та ін.

Виклад основного матеріалу. В оновленому Державному стандарті початкової загальної освіти значна увага приділяється підвищенню якості початкової освіти. Тобто, визначальною характеристикою інновацій у початковій школі є не обсяг навчального матеріалу, а модернізація навчально-виховного процесу відповідно до нових освітніх цілей і завдань, динамічний перехід від знаннєвої до компетентнісної, особистісно-орієнтованої початкової освіти.

Зважаючи на термін початку реалізації нового Державного стандарту (з

1 вересня 2012 року), сьогодні перед вищими навчальними закладами постає низка проблем, головними з яких є: підготовка майбутніх вчителів початкової школи до реалізації завдань, передбачених новим Державним стандартом, до формування ключових і предметних компетентностей учнів у процесі реалізації нових навчальних програм; підготовка майбутніх фахівців з початкової освіти до викладання іноземної мови та інформатики в 1-2 класі з урахуванням психологічних особливостей дітей 6-7-річного віку [3].

Нові освітні цілі і завдання та новий зміст початкової освіти вимагають використання нових технологій навчання, нових методичних прийомів організації навчального процесу, які б базувались на сучасних досягненнях психолого-педагогічної науки та свідомій і творчій діяльності вчителя.

Перший заступник Міністра освіти і науки Євген Суліма зазначив: «Учитель початкової школи має оволодіти принципово новим для сьогоднішнього інструментом – сучасною методикою навчання дітей початкового шкільного віку основам інформатики та іноземної мови» та наголосив, що у зв'язку із затвердженням Урядом нових державних стандартів початкової загальної освіти та базової і повної загальної середньої освіти підготовка вчителя вимагає принципової корекції.

Підготовка вчителя початкових класів до впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти, нових програм і підручників вимагає комплексного наукового підходу та системної й виваженої роботи в умовах динамічних і кардинальних змін. Реально їх здійснити можливо лише за умови, коли кожен студент сам буде активно та наполегливо вчитися, прагнути підвищувати рівень своєї фахової компетентності, збагачувати власний педагогічний досвід [2].

У майбутніх педагогів 1-4 класів труднощі виникають і через багатопредметність викладання. Зміст початкової освіти включає 7 освітніх галузей, 12 навчальних предметів, 8 з яких викладає один учитель. Одночасно опанувати нові технології викладання, зміст і методику багатьох предметів – справа і для досвідченого вчителя надзвичайно нелегка. У таких умовах підвищується значущість підготовки майбутніх фахівців з початкової освіти.

Для заповнення потреби в кадрах, здатних викладати пропедевтичну інформатику та іноземну мову в системі початкової освіти значно допоможуть додаткові спеціалізації, які мають достатнє начальнометодичне забезпечення і дозволять без труднощів готувати майбутніх фахівців з початкової освіти до викладання таких нових курсів як «Сходінки до інформатики» та «Іноземна мова».

Підготовка майбутніх вчителів початкової школи відбувається відповідно до галузевого стандарту вищої педагогічної освіти за спеціальністю «Початкова освіта». Навчально-методичне забезпечення навчально-виховного процесу спеціальності «Початкова освіта» складається з освітньо-кваліфікаційних характеристик, освітньо-професійних програм, навчальних планів, робочих навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін, планів семінарських занять, програм та технологічних пакетів фахових практик, програм державної атестації, засобів діагностики якості вищої освіти, методичних вказівок і тематики курсових, дипломних та магістерських робіт, в яких передбачені вимоги щодо їх виконання, методичної документації для організації самостійної роботи студентів.

тів з дисциплін навчального плану. Наявність цієї документації створює основу для якісної підготовки фахівця зазначеної спеціальності.

Навчальний план підготовки фахівців з початкової освіти розробляється у відповідності до вимог даного стандарту та затверджується Вченою радою університету в установленому порядку, кожен цикл дисциплін передбачає нормативну та варіативну частину.

Нормативна частина включає педагогічні дисципліни та дисципліни професійного спрямування, що необхідні для фахової підготовки вчителя початкових класів.

Щодо удосконалення нормативної бази, яка регламентує навчально-виховний процес підготовки майбутніх учителів початкової школи, варто зазначити, що нагальним на сьогодні є внесення змін у навчальний план їх професійної підготовки, а саме її нормативну частину, що стосуються формування іншомовної комунікативної компетентності студента. При цьому слід зважати на системність внесення таких змін, оскільки важливо охопити теоретичними та практичними дисциплінами, що формують іншомовну комунікативну компетентність студентів увесь цикл навчання у ВНЗ. Підготовка майбутніх учителів до здійснення іншомовно-навчальної діяльності у початковій школі має носити не тільки виражений лінгвістичний характер. На наш погляд, не тільки вільне володіння іноземною мовою забезпечує ефективність професійної діяльності вчителя, неодмінною ознакою визначення змісту дисциплін професійного спрямування має стати посилення практичної спрямованості у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи у контексті набуття професійно значущих навичок та вмій іншомовно-навчальної діяльності. З цією метою до варіативної складової навчального плану підготовки фахівців з початкової освіти включено спецкурси з «Технології викладання англійської мови у початковій школі», «Практичний курс англійської мови з методикою викладання у початковій школі», вивчення яких необхідно для опанування методики викладання англійської мови у початковій школі.

Обов'язковим компонентом підготовки сучасного педагога є оволодіння ним технологіями отримання і передачі учням нової інформації. Для викладання основ інформатики у початковій школі потрібен учитель, який сам у достатній мірі має сформовані компетентності в галузі інформаційно-комунікаційних технологій і навчить молодших школярів працювати з комп'ютером, сформує основи інформаційної та комп'ютерної етики, адекватне сприйняття комп'ютерної техніки як засобу розвитку та удосконалення можливостей людини.

Інформативні компетентності майбутнього вчителя початкових класів не зводяться до знань і умінь організації педагогічного дослідження і праці з комп'ютером, вони передбачають необхідну обізнаність в сфері дидактики й теорії виховання.

У силу універсальності учителя початкової школи його підготовка з інформаційних технологій має такі особливості:

- по-перше, він повинен проводити заняття з учнями початкової школи з формування первинних навичок роботи з тими інформаційно-комунікаційними засобами, які наявні в сучасній школі. Проведення подібного навчання вчителем інформатики старшої школи мало ефективно в силу відсутності у нього необхідних знань з особливостей розвитку дітей даного віку та особливостей організації навчального процесу в 1-4 класах;

- по-друге, відсутність знань і вмінь застосування комп'ютерної техніки не дозволить учителю початкових класів систематично і ефективно використовувати її для навчання учнів;

- по-третє, подібна підготовка дозволяє вчителю розширити власний методичний багаж, ознайомитись через Internet з досягненнями інших вчителів або з існуючою нормативно-правовою базою, зменшує інформаційну ізоляцію шкіл і конкретних вчителів;

- по-четверте, значно зменшує час підготовки до уроків, який відводиться на нетворчі операції – копіювання завдань, перемальовування схем тощо.

Формування інформативних компетентностей учителів початкової школи не можливе в межах однієї дисципліни і вимагає уваги протягом всього навчання в університеті. У зв'язку з цим до варіативної складової навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю «Початкова освіта» включено перелік дисциплін, вивчення яких необхідно для опанування методики викладання нової дисципліни Державного стандарту початкової освіти – «Сходінки до інформатики», а саме таких навчальних курсів як: «Інформатика з методикою викладання у початковій школі», «Інноваційні методики викладання інформатики у початковій школі», «Основи інформаційної культури вчителя початкової школи».

Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до впровадження оновленого Державного стандарту забезпечується через різноманітні форми навчальної роботи: лекції, практичні заняття, семінари, колоквиуми та лабораторні заняття, де студенти знайомляться зі структурою стандарту, змістовими лініями навчальних програм, умовами реалізації мети, завдань та програмним забезпеченням курсів, стандартом моніторингу навчальних досягнень учнів, змістом навчання по класах.

Провідною формою навчального процесу підготовки фахівців є проходження педагогічної практики в початковій школі, яка здійснюється з урахуванням основних видів професійної діяльності, до яких повинен бути підготовлений учитель початкової школи. При проходженні виробничої та переддипломної практики студенти перевіряють теоретичні знання з різних дисциплін, де значна увага приділяється новим методикам викладання основ інформатики та англійської мови в початковій школі. Виконання цих завдань

дозволяє застосувати та інтегрувати отримані знання з професійно-орієнтованих дисциплін.

Специфіка нових курсів потребує технічного забезпечення навчального процесу. Кафедра дошкільної та початкової освіти має належну матеріально-технічну базу: для студентів функціонує комп'ютерний клас, аудиторії обладнані мультимедійними проекторами. Особливу увагу професорсько-викладацький склад кафедри приділяє розробці методичного забезпечення практику-

мів з курсів дисциплін професійної та практичної підготовки.

Висновки. Таким чином, уведення до варіативної складової навчального плану зі спеціальності «Початкова освіта» зазначених спецкурсів, зміст педагогічної практики та матеріально-технічна база університету забезпечать належні умови підготовки майбутніх учителів початкової школи для впровадження нового змісту Державного стандарту початкової загальної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/newstmp/2011/20_04/12/

2. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова: монографія / Л. В. Коваль. – Донецьк: Юго-Восток, 2009. – 375 с.

3. Степанець Н. М. Формування готовності вчителів початкових класів області до впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти: інструктивно-методичний лист / Н. М. Степанець. – Миколаїв: ОІППО, 2012. – 60с.

REFERENCES

1. Derzhavnyi standart pochatkovoї zahalnoi osvity [State standard for primary education]. (n.d.). *mon.gov.ua*. Retrieved from http://www.mon.gov.ua/newstmp/2011/20_04/12/ [in Ukrainian].

2. Koval, L.V. (2009). *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly: tekhnolohichna skladova* [Vocational training of primary school teachers: technological component]. Donetsk: Yugo-Vostok [in

Ukrainian].

3. Stepanets, N.M. (2012). *Formuvannia hotovnosti vchyteliv pochatkovykh klasiv oblasti do vprovadzhenia novoho Derzhavnoho standartu pochatkovoї zahalnoi osvity* [Formation of readiness of primary school teachers to the introduction of a new area of the State standard primary education]. Mykolaiv: OIPPO [in Ukrainian].

С. М. Кондратиук, Н. М. Павлущенко

ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ВНЕДРЕНИЮ НОВОГО СОДЕРЖАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО СТАНДАРТА НАЧАЛЬНОГО ОБЩЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье освещены актуальные вопросы подготовки будущих учителей к внедрению нового содержания Государственного стандарта начального общего образования. Обоснована необходимость введения спецкурсов: «Технология преподавания английского языка в начальной школе», «Практический курс английского языка с методикой преподавания в начальной школе», «Информатика с методикой преподавания в начальной школе», «Инновационные методики преподавания информатики в начальной школе», «Основы информационной культуры учителя начальной школы».

Ключевые слова: Государственный стандарт начального общего образования, подготовка будущих учителей начальной школы, спецкурсы.

S. M. Kondratiuk, N. M. Pavlushchenko

PREPARING FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR IMPLEMENTING NEW CONTENTS OF NATIONAL STANDARD OF PRIMARY EDUCATION

The article highlights the urgent issues of future teachers preparing for the implementation of the new national standard content of primary education. The necessity of the introduction of special courses "Technology of teaching English in primary school", "Practical English course to the method of teaching in the elementary school", "Computer science with the methods of teaching in elementary school", "Innovative methods of teaching science in the elementary school", "Foundation information culture of an elementary school teacher". Ukrainian Adoption of the Bologna Declaration, the development of intellectual labor market, the growth of requirements for the professional competence of graduates and the quality of education that apply to educational institutions at various levels identified priority areas of higher education in our country. Among the strategic objectives of its reform there is the development of national standards and the appropriate formation of the system and the knowledge, skills creativity and other personality traits at different educational and qualification levels. In other words, there is a course on standardization of teacher education, particularly primary one. Thus, the results of the academic performance of primary school pupils have required the State to update the contents of the standard primary education and improve the basic curriculum of primary education. To this end, the Ministry of Education has worked to modernize the content of primary education. In the process of drafting a

new edition of the standard state primary education they carefully studied international experience and considered the best traditions of national education. Thus, the input to the variable components of the curriculum in the specialty "Primary education" of these special courses, teaching practice and physical infrastructure of the University will provide appropriate conditions for the preparation of primary school teachers for the implementation of a new content standard state primary education.

Keywords: national standard of primary education, future teachers of primary school training, special courses.

Подано до редакції 15.08.13
